

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 5.

Ročník III.

Štábní kapitán gen. št. Jan Polívka:

Úprava terénu.

(Dokončení.)

B. Komunikace a spojení.

Zárodek komunikací spatřujeme již ve spojení jednotlivých střeleckých stanovišť v sebe menší zákopový prvek v prostoru obsazeném rojem nebo družstvem. Jest přirozeno, že bude snahou každého velitele — i sebe menší skupiny — aby své mužstvo a palebné prostředky si učinil přístupným vybudováním komunikací, jichž trať povede zpravidla cestou nejkratší. Jest však otázkou, zdali tato nejkratší cesta, prospěšná sice malé jednotce a nižšímu veliteli, jest též prospěšnou celkové obranné soustavě nadřízeného velitele a pohybu jeho záloh. Proto musí všichni velitelé co nejdříve přikročit k sestavení komunikačního plánu, aby zamezili zbytečnou práci svých podřízených. Mimo dotyk s nepřítelem není ovšem obava právě vyslovená tak odůvodněnou, jako v dotyku s nepřítelem.

Komunikace musí sloužiti nejen ke spojení, ale i službě spojovací; ony musí býti jednotvárnou sítí, kterou hodíme přes své obsazené zákopové prvky, abychom je ukryly zraku nepřítelově; musí nám také představovati obranné prvky pro případ průlomu našich obsazených linií, pročež v nich vytvoříme případná stanoviště pro kulomety a střelecké stupínky pro jednotlivé střelce.

Při opěrném bodu a stanovišti budou to vlastně jen rovnoběžky; jedna rovnoběžka bude pak připojena na hlavní spojovací zákop s týlem, jehož ústí v prostoru opěrného stanoviště určí velitel střediska odporu. Vytyčení rovnoběžek v intervalech jednotlivých opěrných stanovišť bude dosti obtížným, neboť tu vystupuje do popředí jejich poslání bojové.

V našem případě zdá se býti účelným, abychom založili co nejdříve tyto komunikace:

d1—d2—1. k1 přes P. č. 1 zpět na d1 — vše na odvráceném svahu.

d3—1. k2—d4 — na svahu proti nepříteli.

d5—d6—1 k2 — na svahu proti nepříteli.

d7—d8—d9 přes č. t. k2 — na odvráceném svahu.

Tyto rovnoběžky spojují obranné prvky opěrných bodů.

Pro společný účel nutno vybudovati především spojky opěrných bodů:

d2—d3 — na svahu k nepříteli,

d4—d5 — na svahu k nepříteli,

1 k3—d7 — na svahu k nepříteli a mimo to

od P. č. 1 přes č. t. k1 k d3 a od d3 na vojenském hřebenu přes P. V. k č. t. k2 s odbočkou k d5. Tato rovnoběžka bude obsahovati případná stanoviště pro 2. a 3. četou s kulomety a d7.

Spojku 1. k1 přes v. r. k d9 s případnou posicí pro oba těžké kulomety a celou pěší rotu (posíce vybudovaná na odvráceném svahu); tato spojka bude v d9 připojena k ústí spojovacího zákopu s týlem.

Se sousedy se spojíme rovnoběžkami na odvráceném svahu, a to s 51. pěším plukem od d1, s druhou rotou od d8, s třetí rotou od d9 (vesměs na odvráceném svahu); v těchto rovnoběžkách budeme předvídati také umístění lehkých kulometů pro případ průlomu první linie.

Rovnoběžku d9—č. t. k2 — P. V.—d5 zařídíme pro možnost obrany jak na sever, tak na jih — bude to jakási příčná přehradní posice.

V rovnoběžkách neopomeneme ve smyslu obranného plánu zříditi stupně pro vyražení záloh k protiútku (totéž platí případně o zákopových prvcích).

Jakými prostředky disponují velitelé opěrných stanovišť pro doručování svých rozkazů a zpráv? Jsou to vesměs signály (optické, rakety, vlajky, terče) nebo běžci. Jimi se spojují jak s veliteli pozemními (včetně dělostřelectva), tak i s letcem.

Poskytli-li jsme veliteli opěrného stanoviště úpravou terénu vhodných komunikací, jest jeho povinností, aby jich takticky co nejvýhodněji využil pro své spojení. Malé spojovací bojové skupinky (někdy jen dva muži) — od obou sousedů (družstev, čet, rot) — tvoří posádku komunikací, jež probíhají mezerami (opěrných bodů, stanovišť, středů odporu); slouží nejen k dodávání zpráv, nýbrž mají i přímý bojový úkol. Spojení velitele kulometné roty s velitelem roty pěší jest provedeno přímým stykem. Velitelé čet vyšlou k veliteli opěrného stanoviště po dvou běžcích, velitel opěrného stanoviště k veliteli střediska odporu (praporu) taktéž. Velitelé čet jsou v přímé blízkosti svých družstev; přes to bude záhodno, aby z každého družstva byl jeden muž na stanovišti velitele čety, není-li tento umístěn přímo u družstva.

C. Kryty.

Prvním krytem našich bojovníků a palebných prostředků bude obyčejný zákop, event. se střílnou; nutno však dbáti též odpočinku mužstva a jeho zajištění proti nebezpečí nepřátelské dělostřelecké palby.

Z původních děr vytvoříme kryty pod náspem, jež nás chrání proti úlomkům dělových střel, a později přistoupíme k vybudování krytů pod zemí v hloubce nejméně 6 m pod povrchem, kde se naše mužstvo bude cítiti úplně bezpečným. V odkrytém terénu před nepřítelem jsme nuceni pracovati na úkrytech prací s a p o v o u nebo š t o l o v o u, v terénu ukrytém zraku nepřítelově (les) zhotovujeme kryty tak, že si vykopáme otevřenou jámu, kterou pokryjeme dostatečně silným betonovým nebo jiným odolným stropem.

Terén našeho opěrného stanoviště by mnohého povrchního pozorovatele nabádal k založení krytu ve větším měřítku pro celou posádku opěrného stanoviště na jihozápadním svahu koty 385. Z důvodů bezpečnostních by to bylo nesporně výhodné; námět nám nedovoluje, abychom posoudili, bude-li možno po vykonané úpravě terénu zvětšiti zálohu opěrného stanoviště stažením přibližně dvou družstev z první linie do linie třetí.

Vždy však jest podobný postup v opěrném stanovišti 1. obranné linie velmi nebezpečnou operací; nemohl by býti ani uskutečněn na

podkladě výborné kryté komunikační sítě. Jeho nevýhoda vysvitne z tohoto příkladu:

„Nepříteli se podařilo obsadití západní okraj lesa kóta 336—347; svůj další útok připravuje mohutnou dělostřeleckou přípravou, za které naše částice jsou ukryty v krytech třetí linie, vzdálených od jejich bojových stanovišť téměř 600 m. Nyní hlásí strážci v první linii, že nepřítel vyrazil k útoku ze zákopů místy až 400 m vzdálených (severní část okraje lesa); počítejme jednu minutu k dodání hlášení, minimum 4 minuty k zaujetí bojového stanoviště, znamená to 5 minut ztráty času, ve kterých se nepřítel bez odporu přiblíží až k drátěným překážkám! Mimo to jsme se sami připravili o využití nejkritičtějšího okamžiku nepřátelské činnosti, t. j. okamžiku, kdy vyrazil k útoku.“

Umístíme tudíž podzemní kryty přímo pod povrchem svých bojových stanovišť (pro jedno družstvo jeden štolový kryt v hloubce 6 m pod přirozeným povrchem země — nikoliv náspem — se dvěma východy; vchod do krytů ústí v zákopové stěně položené ve směru k nepříteli).

Výše uvedený příklad nutí nás přemýšlet o užitečnosti štolových krytů v první linii! Nesmíme dovolit — při nejlepších humanních snahách — posádce první linie, aby v okamžiku nepřátelské přímé dělostřelecké přípravy k útoku byla v štolových krytech, byť i byly vybudovány hned pod bojovým stanovištěm. Přišla by najisto pozdě k odražení nepřátelské zteče; čím menší jest vzdálenost prvních nepřátelských zákopů, tím větší jest nebezpečí, že se nepříteli podaří překvapením dobýt první linie a zajmouti mužstvo hovící si v štolových krytech. Posádka první linie jest tudíž nucena spokojit se s méně bezpečnými kryty pod náspem, jež jí umožní ihned zahájit boj.

V obranném boji pravidelná blízkost prvních linií obou protivníků nedovoluje mimo to nepřátelskému dělostřelectvu velké mohutnosti, aby se jimi zabývalo bez obavy před zásahem vlastních sil; proto bude také první linie vždy méně postižena než linie zadní nebo spojovací zákopy.

Proč zakládáme tedy štolové kryty v první linii? Budeme je vůbec stavět? V obranném boji nastávají často odbohy klidu (vzájemné vyčerpání útočných sil, dlouhodobá příprava k novým operacím v jiném úseku atd.), kde jediné dělostřelectvo plánovitou střelbou plynovými nebo těžkými náboji ničí opevňovací práce a morálku posádky. Tu se nám prokáže užitek štolových krytů i v první linii. Také v tomto konkrétním případě můžeme se nadíti takové eventuality, uvážíme-li, že nepřítel jest poměrně daleko a že jeho prostředky, jež vyhovovaly útoku na krycí posici, jistě nepostačí k útoku na naši připravenou obrannou posici.

Předeslané úvahy budou příčinou, proč se při stavbě krytů řídíme těmito zásadám:

a) Kryjme nejdříve bezpečně svá palebná postavení, t. j. svého bojovníka při palbě a pozorování a teprve pak při odpočinku.

b) Budujme štolové kryty pod bojovými stanovišti, a to nejprve pro své zálohy a naposled pro svou první linii, jinými slovy o zadu kupředu.

Štolové kryty jsou nejchoulostivější operací technickou v úpravě terénu, neboť nemohou býti budovány nevytrénovaným, průměrným pěšákem.

Podrobnosti viz příloha 2 (Technická část).

D. P ř e k á ž k y.

Současně se vznikem zákopů a komunikací hledíme jejich obrannou mohutnost zvýšiti překážkami; překážkové prvky 4—6 m okolo opěrných bodů spojujeme postupně v překážková pásma 6 m ve třech liniích, jež odpovídají našemu obrannému systému načrtnutému sub A.

Vytyčení drátěných překážek není tak snadné, jelikož se nedají maskovati a nesmí svoji tračou prozrazovati úzkostlivě maskovanou obrannou linií. Požadavek jejich bočního postřelu, hlavně kulometry, přispívá neobyčejně k tomu, že jejich trača nebude a nemůže býti rovnoběžnou s našimi liniemi.

Jest věru těžko podati v náčrtu (příloha 2) přesný jejich obraz; tu jest terén jediným jich věrným náčrtem.

Jako jsme se spojili „komunikacemi“ se sousedy k obraně mezer, jsme nuceni i překážkami, postřelovanými z boku kulometry, zvýšiti odolnost mezer, této nejzranitelnější části každé obranné soustavy.

Překážky, o kterých jsme právě pojednali, můžeme nazvati přímými překážkami; jejich vybudování jest svěřeno veliteli opěrného stanoviště. Les před naší posicí jest příliš dobrým krytem pro nepřitele; výborné komunikace (silnice a železnice) umožňují rychlý pohyb jeho útočných prostředků (pancéřových aut a vlaků). Nadřízení velitelé (střediska odporu, úseku pluku a divise) budou pečovati o to, aby zpomalili co nejvíce nepřátelský postup) rozšířením lesních průseků, zatarasením potoka, vytvořením záseků, přerušením silnice a železnice atd. Tyto práce, které jsou také překážkami, a to nepřímými, souvisí s obsazením krycí posice našeho obranného postavení a nespádají do našeho studia.

E. K r y c í p o s i c e.

Naše studie by nebyla úplnou, kdybychom se nezmínili zcela povšechně o zajištění své hlavní posice odporu zvláštní posicí krycí, která se vymyká samozřejmě z pravomoci velitele opěrného stanoviště, jenž s ní musí udržovati úzké spojení jednak pozorováním, jednak hlídkami.

Posádku krycí posice tvoří záložní prvky divise; jest pravděpodobno, že linie odporu bude stanovena okrajem lesa, kotou 336 (severně od silnice Dobrá—Vojkovitz) a kotou 357. Přední pozorovací částice budou vyslány až k Holczinabach.

Ústup krycích jednotek jest v nejmenších podrobnostech upraven a netanguje nikterak naši organizaci terénu a sil, která jej bude jen podporovati a chrániti svou palebnou organizací.

III. T e c h n i c k é p r o v e d e n í.

Prostudovali jsme problém po stránce taktické, věnujme nyní svoji pozornost technickému provedení takticky stanovených opevňovacích prvků.

Příloha 2 podává nám rozvrh potřebných technických prací. Není to snad — jak by se při povrchním studiu zdálo — kalkul pracovních sil, materiálu a času technického důstojníka v poli; ačkoliv jest dosti přesný, přece není to ještě stavební plán, podle něhož by se mohla organizace opěrného stanoviště v technickém smyslu prováděti. Pro orientaci velitele jednotek a důstojníka genštábu stačí však úplně. Jaké naučení plyne pro nás z tohoto rozboru?

Práce prvního sledu — jimiž se opěrné stanoviště stává ve smyslu obranného boje schopným boje — vyžadují 309 pracovních dní, t. j. při stavu pracovníků jedné roty ca 150 lidí 2 dny.

Druhý sled prací, jimiž zvyšujeme odolnost opěrného stanoviště, byl by dokončen za 2807 dní čili podle kalkulace pracovníků shora uvedené asi za 19 dní, jinými slovy za $19 + 2 = 21$ dní, t. j. za 3 neděle po zahájení prací.

Třetí sled prací, jenž je již přechodem k ustálené obraně, vyžaduje 3700 dní. Zde nemůžeme však již bráti v úvahu celý stav roty, neboť práci na krytech mohou vykonávat jen zruční a vycvičení pracovníci, združení v pracovních skupinách po 20 mužích (10 odborníků a 10 pomocníků). Odborníci jsou jednak příslušníci zákopnických čet, jednak ženisti. V nejvýhodnějším případě může v opěrném stanovišti, kota 385, pracovat o krytech jedna skupina ženijní roty a jedna skupina zákopnické čety, zesílená pěšáky vlastního stavu (pomocníci) — tedy 40 lidí denně. To znamená tudíž, že kryty, naznačené v přílce 3, budou hotovy za $3700 : 40$, t. j. za 63 dní!

Snad by se mohl někdo tázati, co dělá ostatní mužstvo kromě uvedených odborníků — v době prací třetího sledu. Samozřejmě nezahálejí, neboť organisovati terén, to znamená nepřetržitou práci: zlepšování střeleckých stanovišť, zakrývání komunikací a spojovacích zákopů, odvodňování, zesilování překážek atd. Pamatujme si, že žádná posice není nikdy hotova.

Všimněme si nyní pracovní výzbroje našich pracovníků. Jejich polní lopatky a sekyrky ovšem nevyhovují, nutno je zásobiti nářadím s dlouhou násadou o větší výkonnosti. V poměrech námi zvolených případně na dvacet pracovníků 20 lopat, 5 krumpáčů, 2 sekyry a 2 pily.

Nutno si však připomenouti, že časový rozbor uvedený v příloze 2, předpokládá bezvadný, spolehlivý a včasný přísun materiálu. Není to věcí snadnou; toť také hlavní úkol štábů vyšších jednotek, aby spolu s přednosty ženijní služby tuto potřebu předvídal, zjišťovaly a obezřetně řídily. Vyžadujíť práce prvního sledu přísun asi 140 tun materiálu, t. j. 15 vagonů, druhý sled prací asi 450 tun, třetí sled prací asi 500 tun. Ovšem mnoho dřeva získáme též na místě neb na blízku účelným využitím lesů (vyvaruje se vytvoření nekrytých mytín).

Ovšem, nesmíme si představovati, že každé opěrné stanoviště potřebuje téhož množství času a materiálu. Opěrná stanoviště ve vesnicích nebo v lesích budou zajisté vybudována dříve a lehčeji, než opěrné stanoviště námi zvolené v úplně odkrytém volném terénu.

Práce prvního a druhého sledu lze ovšem urychlit — dovolí-li tomu nepřátelská situace — zvýšeným přidělem pracovníků (pracovních rot, civilního obyvatelstva); nezapomínejme však, že větší počet pracovníků vyžaduje též rychlejšího přísunu materiálu.

Naše kalkulace předpokládá terén tak pevný, že nepotřebuje obkládacího materiálu. V terénu sypkém nebo močálovitém se výkonnost zmenší o polovinu neb až o $\frac{2}{3}$ uvedených dat (zejména u krytu) a potřeba materiálu v tunách může býti až desateronásobná.

Celkem vzato pamatujme si, že opěrné stanoviště pro jednu pěší rotu může býti vybudováno na stav schopný obrany:

Jednou pěší rotou s polními lopatkami a sekyrkami za 4 dny.

Jednou pěší rotou se zemním nářadím s dlouhou násadou za 2 dny (naš případ).

Jednou ženijní rotou za 1 den.

Nepřátelé opevňování by mohli po tomto časovém rozvrhu odsoudit úpravu terénu jako prostředek, nehodící se pro krátké zastávky pohybného boje, jelikož poskytuje užitek teprve po jistém čase.

Naše časové výměry týkají se již jakési ucelené obranné organizace taktických jednotek, která nám podává obraz o jisté obranné hodnotě a poměrně již vysokém stupni dokonalosti. Každý z nás však byl poučen světovou válkou, že každá nepatrná jáma prospěla nesmírně k zajištění bezpečnosti bojovníka a k přesnosti jeho palby. Obyčejný drát, natažený ve dvou, třech řadách nízko při zemi, pohrozená drátěná oka před linií málo zakopaných střelců, byl příčinou tak mnoha neúspěchů útočícího nepřítele. Mnohá zbraň ušla i se svou posádkou jistě záhubě nepřátelským dělostřelectvem jen proto, že byla výborně maskována keřem ať již přirozeným aneb uměle seskupeným.

Vstěpujme tudíž vojsku zásadu, že každá i sebe kratší zastávka pohybu v boji musí být spojena s polním opevněním čili úpravou terénu. Budeme-li usilovně pracovat na organizaci terénu třeba i jen několik hodin, zvýšíme tím nejen svou odolnost, ale i svou bezpečnost, a zvětšujeme od hodiny k hodině pravděpodobnost, že uhájíme dobytého terénu.

V. Zdokonalení posice.

Byla by zásadní chyba, kdyby se někdo domníval, že po provedení stanovených námi tří sledů prací je práce v opěrném stanovišti dokončena. Bylo již řečeno, že posice není v obranném boji nikdy hotova.

Především nutno opevnění již provedená udržovat, ať trpěla časem anebo nepřátelskou palbou; nutno je však také zdokonalovat. Bude třeba přikročit k pracím obkládacím, maskovacím, odvodňovacím. Komunikace bude nutno na některých zvláště důležitých místech (přístup ke stanovišti kulometných zbraní, pozorovatelnám, krytům) zcela zakrýt, bude třeba obnovoovat maskování, zřizovat nová střelecká stanoviště.

Největší péče bude věnována stálému zlepšování stanovišť strážců, kteří jsou životním nervem posice. Jejich pozorovatelská stanoviště budou obrněna tak, aby se strážce mohl oddávat svému úkolu v bezpečí a klidu. Jejich jediným soupeřem, co se týče důležitosti, jsou stanoviště kulometů a věru jsme někdy na rozpacích, komu máme věnovat větší péči.

Zdokonalovací práce vyžadují ovšem opět značného přísunu materiálu i značného času! Uvažme na příklad, že k zakrytí 100 m komunikace bude třeba asi 1100 kusů kulatiny nejméně 10 cm silné a 2 m dlouhé, asi 200 latí, asi 200 m² mask. materiálu se 100 kolíky, t. j. úhrnem 200 tun materiálu a 20 dní (je-li přísun materiálu na místo stavby zabezpečen).

Obrněné stanoviště strážcovo vyžaduje celkem asi 400 kg pancíře a 5 dní montáže.

Část III.

Organisace opěrného stanoviště „Dobrá trig. 385“ v dotyku s nepřítelem.

Je jisto, že konečný výsledek organizace terénu máme dotyk s nepřítelem a v dotyku s nepřítelem musí být tentýž. V čem bude spočívat rozdíl obou organizací? V pracovní metodě, která

bude musiti voliti i jiné pracovní prostředky a jejímž výsledkem bude naprosto odlišná kalkulace časová.

Dlužno si především připomenouti, že pojmy „mimo dotyk“ a „v dotyku“ jsou vlastně zastaralé. Nepřítel svým letectvem bude neustále „v dotyku“ s naším týlem; nutno tedy vždy, i „mimo dotyk“, dříve než pracujeme, maskovat!

Oběma úvahami o organisaci opěrného stanoviště chceme tedy vlastně uvažovati o dvojí pracovní metodě, a to jednak, když pracovníci mohou pracovati ve dne — bez nebezpečí, že budou zasaženi nepřátelskou dělostřeleckou nebo puškovou palbou — jednak když jsou nuceni pracovati v noci pod vlivem nepřátelské činnosti. Totéž platí o přísunu materiálu.

Práce ve dne je rychlejší, úspěšnější, bezpečnější a lehčí; může býti prováděna vesměs dlouhým náradím v pohodlném pracovním postoji; materiál může býti dovážen na místo užití. Ale i tato denní práce bude kryta vpředu střeleckými částicemi — viz úvahy sub II.-E. — abychom nebyli překvapeni nepřátelským jezdeckem, obrněnými auty, pancéřovými vlaky, cyklisty atd. O jejím výsledku pojednáme obšírně v příloze 2.

Dotyk s nepřítelem činí nemožným každý i sebe menší pohyb pracovníků ve dne; pracovníci si tu vykopou v sebeochraně polními lopatkami a polními sekyrkami jámy, v nichž by se jen z nouze a vlastně jen morálně ukrylí proti nepřátelským střelám. Teprve práci v noci mohou si svým polním náčiním své výpomocné jámy prohloubiti, spojití a zdokonaliti v zákopové prvky rojové. Snad teprve v druhé noci dostanou náčiní s dlouhou násadou o větší výkonnosti, kterým mohou vzájemnou sapovou práci spojití střelecké rojové prvky v zákopy družstev a opěrné body. Den je zpravidla věnován boji a noc práci — na odpočinek není času.

Vedlo by nás příliš daleko, kdybychom studovali podrobně denní i noční činnost při úpravě terénu v dotyku s nepřítelem. Chybí nám také patřičné údaje o nepřátelské činnosti a o naší situaci v době přechodu z ofensivy v obranný boj.

Nezmýlíme se, řekneme-li, že teprve od 3. noci počínajíc můžeme se nadíti přísunu materiálu z týlu, čímž celková úprava terénu nabývá povahy regulérní.

Povážíme-li však, že při přechodu z ofensivy v obranný boj nutno organisovati vyčerpané bojové jednotky, tvořiti nově zálohy, přizpůsobovati nově založenými posicemi obrannou linii, zaujatou bojovými jednotkami v průběhu boje, obranné soustavě divise neb armády, pochopíme, že celkové pojetí obranného plánu a organisace terénu vykristalisuje často teprve 4.—5. den po přechodu z boje útočného v boj obranný; mnohá práce vykonaná čelními částicemi ukáže se zbytečnou a bude musiti býti na jiném místě — vyhovujícím lépe celkové obranné soustavě — vykonána znova.

Jestliže jsme kalkulovali při práci ve dne se 150 pracovníky v rotě, musíme v dotyku s nepřítelem kalkulovati jen nejvýše s 50 pracovníky, neboť 50 musí pozorovati a střežiti nepřítele, dalších 50 jest na zaslouženém odpočinku. Z tohoto důvodu musíme tudíž časový požadavek, stanovený v příloze 2, ztrojnásobiti.

Práce noční — byť trvala stejnou dobu 10 hodin — není nikdy tak plodná jako práce denní; důvody jsou nasnadě: tma, špatný dohled velitelů nad pracovníky, požadavek větší zručnosti pracovníků, osvětlování terénu nepřítelem, nepřátelská dělová i pušková palba atd. Nechybíme, řekneme-li, že noční práce bude příčinou, že veškeré

práce budou trvati dvojnásobný čas, než jak uvedeno v příloze 2.

Obtížný přísun materiálu, který může býti jen částečně dovážen a musí býti většinou n o š e n na místo užití, netřeba bráti teoreticky v úvahu, neboť postačí zpravidla zdlouhavé pracovní methodě.

Zjistili-li jsme, že práce prvního sledu mimo dotyk s nepřitelem potřebují k svém udokončení dvou dnů, práce druhého sledu 19 dní, t. j. úhrnem tří nedělí, jsme nuceni v dotyku s nepřitelem očekávati jejich ukončení teprve za 15 neděl plus 1 týden (přechod v ustálený obranný boj), t. j. za 16 neděl, neboli asi za 4 měsíce.

Práce třetího sledu nemusí býti pracovány jen v noci (kromě rozvážení zemního materiálu získaného prací denní na štolových krytech); můžeme se tudíž nadíti jejich zakončení v době potřebné pro práce prvního a druhého sledu, necháme-li uvedená dvě pracovní družstva pracovati již od počátku organisace jen na štolových krytech, zatím co se zbytek mužstva věnuje pracím prvního a druhého sledu).

Č á s t IV.

Obranný plán.

Cvičební řád pro pěší vojsko zmiňuje se v části pojednávající o úpravě terénu o o b r a n n ě m p l á n u velitele opěrného stanoviště, jenž má obsahovati různá ustanovení a nařízení, a to:

1. situaci,
2. úkol roty a hranice opěrného stanoviště,
3. popis (náčrt) opěrného stanoviště,
4. rozdělení úloh,
5. spojení s dělostřelectvem,
6. rozvrh prací,
7. spojení,
8. S V velitele roty,
9. úpravu cirkulace, zásobování, zdravotnickou službu.

Studium obranného plánu je věcí t a k t i k y; chci zde jen upozorniti, že by bylo mylným, kdybychom se snad domnívali, že obranný plán jest výsledkem organisace terénu. Naopak: obranný plán jest podkladem úpravy terénu; závisí samozřejmě od provedených organisací terénu a bývá doplňován podle rostoucí dokonalosti opevnění. Tak jako bylo řečeno o úpravě terénu, že není nikdy hotova, nutno i na obranný plán nazíratí jako na s o u h r n r o z k a z ů stále se doplňujících, které se v souladu se sousedy a s nadřízenými velitelskými stávají den ze dne dokonalejšími.

Rozkazy k provádění úpravy terénu opěrného stanoviště vydává jedině jeho velitel ústně a osobně na místě stavebním; obranný plán ji pojímá teprve tehdy, je-li takticky použitelná. Jeho poradcem ve věcech technických bude především velitel technické roty nebo zákopnické čtyry pěšáckého vojska. Některá důležitá opěrná stanoviště budou snad po technické stránce řízena i důstojníky veliteli ženijních čet. Naopak bude někdy i ženijní poddůstojník vítaným technickým rádcem velitele opěrného stanoviště.

Technický poradce nerozhoduje však nikdy samovolně o úpravě terénu, neboť i v opevňování připadá rozhodující slovo vždy taktikovi.

Druh práce	Technický popis práce	Potřebný čas, vyjádřený v prac. dnech a hodinách	Potřebný materiál										Poznámka k
			maskování	kaluby (pro mask., okras. a pod.)	okras. mater.	prkna	kalubry	drát	průvody	průvody	průvody	průvody	
m ²	m ²	m ²	m ²	kus	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²
1. četa	Bojové stanoviště pro družstvo (okolo kulometu křty pro munič. osady).		ca 45 m ² pokrytí zem.; polohové i zbraň. teras 0,20 m ² za 1 hod.; obřítné potěhy 147 prac. hodin při 15 dni.	ca 120	120	—	—	—	—	—	—	—	—
2. četa	Boj. stanoviště pro 2 družstva bez leh. kulometu	Jako předchozí, bez stanoviště pro leh. kulomet.	jako předch. bez 1 dne 28	120	120	—	—	—	—	—	—	—	—
3. četa	Pozorovatelna pro vel. četu a křty	V zák. přech. družstva 1. kulometu! Primitivní pozorovatelna by vypadala asi takto: 	ca 10 m ² zemích proti křty	3	30	—	—	—	—	—	—	—	—
4. četa	Družstvo přecházká okolo skupiny	200 m přech. pásma a 6 m šířky (před frontou) 150 m — 3,1 m — (okrajové skupiny)	ca 1600 m ² ; polohové 1666 m ² a 1,5 m, tudíž 18	—	1150	—	—	—	—	—	—	—	—
5. četa	Boj. stanoviště pro 2 družstva spojující se leh. kulometem.	Jako u 1. čety (bez drátových překážek).	15 + 28 + 3 = 46	200	200	—	—	—	—	—	—	—	—
6. četa	Pozorovatelna pro vel. četu a kulomet, stanicí opt. telegrafu, křty pro posad. pozorovatel. a opt. stanic. (a velitelů).	Zatím vybudována tak, jako pro vel. četu a zákop. přech. 20 m. dle. celkem budno počítati se 2 pozorovatelny a 3 křty v naspu, který jest každý 4 m dlouhý.	Polohové 2000 m ² za 1. hod. jako pro pozorovatelnu vel. čety	10	30	—	—	—	—	—	—	—	—
7. četa	Křty pro velitelů roje po 1 a kul. roty.	Zákopové prvky dlouhé celkem 20 m; odstupované křty tak, jako u 1. čety.	jako 1 drážkový bez leh. kul.	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—
8. četa	Drát. překážka okolo skup.	2,0 m překážkového pásma a 6 m šířky (před frontou) 150 m — 3,1 m — a 1 m šířky okolo skupiny, spojení jedn. částí hrubě přes 200.	ca 2600 m ² přech. 30	—	2250	—	—	—	—	—	—	—	—
9. četa	Bojové stan. pro 3 družstva bez lehého kulometu a drát. přech.	Jako u 1. čety (bez stan. pro leh. kul.)	3 + 11 + 18 = 32	200	1250	—	—	—	—	—	—	—	—
10. četa	Boj. stan. pro 1. četu lehkých kul. 12 kulomet. v křty pro osady, munič. pozorovatel. a vel. čety, atd.	Stanoviště v podstatě tak, jako pro leh. kulomet, tjeva pozorovatelny a křty.	Stanoviště ca 11 m ² apojov. zákop 8 m, šířky 2 m, dle 10	Málo se smetati se zák. 20 m dle 60	60	—	—	—	—	—	—	—	—
11. četa	Drážková přecházká okolo skupiny	2,0 m a 6 m překážkového pásma.	8000 m ² , 1,5 m 32	—	230	—	—	—	—	—	—	—	—
12. četa	Jako u 1. kulometne čety a drážkových přecházkami.		12	60	250	—	—	—	—	—	—	—	—
Pro práce 1. sledu je tedy třeba			309	1020	7120	—	—	509	75	4880	—	—	—
1. četa	Rovnoměrky mezi drážky dle 1-12 m. kl. p. 6. l.	500 m dlouhá komunikace, ze str. stupínkem a lok. oporu proti severu a východu m. každé 2-3 m, v délce 1 m	ca 1100 m ² zeminní pokrytí tudíž 667	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. četa	Doplňní drát. přech. již hotový a okolo. nových komunik. drát. překážkami rovnob. mezi dle 1, k. 2 a dle 2, k. 2, dle 3, k. 2, dle 4, k. 2, dle 5, k. 2, dle 6, k. 2, dle 7, k. 2, dle 8, k. 2, dle 9, k. 2, dle 10, k. 2, dle 11, k. 2, dle 12, k. 2, dle 13, k. 2, dle 14, k. 2, dle 15, k. 2, dle 16, k. 2, dle 17, k. 2, dle 18, k. 2, dle 19, k. 2, dle 20, k. 2, dle 21, k. 2, dle 22, k. 2, dle 23, k. 2, dle 24, k. 2, dle 25, k. 2, dle 26, k. 2, dle 27, k. 2, dle 28, k. 2, dle 29, k. 2, dle 30, k. 2, dle 31, k. 2, dle 32, k. 2, dle 33, k. 2, dle 34, k. 2, dle 35, k. 2, dle 36, k. 2, dle 37, k. 2, dle 38, k. 2, dle 39, k. 2, dle 40, k. 2, dle 41, k. 2, dle 42, k. 2, dle 43, k. 2, dle 44, k. 2, dle 45, k. 2, dle 46, k. 2, dle 47, k. 2, dle 48, k. 2, dle 49, k. 2, dle 50, k. 2, dle 51, k. 2, dle 52, k. 2, dle 53, k. 2, dle 54, k. 2, dle 55, k. 2, dle 56, k. 2, dle 57, k. 2, dle 58, k. 2, dle 59, k. 2, dle 60, k. 2, dle 61, k. 2, dle 62, k. 2, dle 63, k. 2, dle 64, k. 2, dle 65, k. 2, dle 66, k. 2, dle 67, k. 2, dle 68, k. 2, dle 69, k. 2, dle 70, k. 2, dle 71, k. 2, dle 72, k. 2, dle 73, k. 2, dle 74, k. 2, dle 75, k. 2, dle 76, k. 2, dle 77, k. 2, dle 78, k. 2, dle 79, k. 2, dle 80, k. 2, dle 81, k. 2, dle 82, k. 2, dle 83, k. 2, dle 84, k. 2, dle 85, k. 2, dle 86, k. 2, dle 87, k. 2, dle 88, k. 2, dle 89, k. 2, dle 90, k. 2, dle 91, k. 2, dle 92, k. 2, dle 93, k. 2, dle 94, k. 2, dle 95, k. 2, dle 96, k. 2, dle 97, k. 2, dle 98, k. 2, dle 99, k. 2, dle 100, k. 2, dle 101, k. 2, dle 102, k. 2, dle 103, k. 2, dle 104, k. 2, dle 105, k. 2, dle 106, k. 2, dle 107, k. 2, dle 108, k. 2, dle 109, k. 2, dle 110, k. 2, dle 111, k. 2												